

je imel cesarski odposlanec tako poslanje, da se ni mogel dovelj jasno spričati na dotičnih mestih, dali so mu legitimacijo. s katero je brez ovir mogel nnprej. Na legitimacijo je bilo točno določeno, koliko konj more zahtevati kakošne hrane, in kako dolgo velja legitimacija. Ali vkljub vsem strogim naredbam in pazljivosti se je posrečilo marsikomu, da si je izposloval tako poštno izkaznico. Za denar se je dobilo vse uže ondaj, kakor dandanes.

(Dalje prihodnjič).

Trgovinska in obrtna zbornica.

(Dalje.)

Po § 36. zakona z dne 15 marca 1883, drž. zak. št. 39, presoja se obseg obrtne pravice po vsebini obrtnega lista. Po odstavku 2., § 38. rečenega zakona upravičuje, ako se kdo prijavi za trgovski obrt, omejen na določeno blago ali na določeno vrsto blaga, trgovati le z dotičnim blagom.

Visoko c. kr. trgovinsko ministerstvo poslalo je sicer zbornici načrt imenika tistega blaga, katero naj bi obsegalo trgovino s specirijskim in kolonijalnim blagom. Toda ker ni še definitivne določbe, ne more se ta imenik zmatrati kot določen imenik. V tem imeniku so naslednji proizvodi: specirijsko in kolonijalno blago, južno sadje, olje in tolšče, ribe in ribji proizvodi, žitni proizvodi, sadje in semenje, kemijske pomočne tvarine in rudninski proizvodi, smola in kemijski proizvodi, barvilni les, prstene in kemijske barve, sveče, milo, in umivala, pijače in žganje, užitni proizvodi in dolikatese, netilno blago.

Ker še, kakor je zgoraj omenjeno, ta imenik ni definitivno določen, to so še starejše določbe merodavne. Po tem in po dozdanjem običaju imajo trgovci z materialnim in specirijskim blagom pravico prodajati naslednje proizvode: vse vrste materialnega in barvnega blaga, kakor: semenje, korenje, zelišča, cvetje, šibe, lubje, listje, gobe, gumi, smolo, trpentin, zemljo, drago in drugo kamenje, biserje, okamnine, rude, rudninske izdelke, kemijske priprave, soli, žganja, esencije, balzame vode, likverje, očiščene, in fine, dišeče kise, limonski sok, različne tolšče, ribjo mast, vosek, med, sveže, posušeno in vkuhano sadje, kovinsko steklo, razstopnik, slonovo kost, moržje zobe, ribjo kost, žuželke, gagkunov puh, prirodne izdelke, morsko rastlinje itd., kakor tudi dišeče korenje in specirijsko blago, kakor: slador, kavo, čaj, kakao, vanilijo, čokolado, ocukrano sadje, vse vrste dišečega korenja, maslinovo olje, laneno olje, fina tuzemska in vse vrste inozemske zemlje, drevesno sadje, ribe, sir, rozolje, vina in pisalno orodje.

Na podstavi te natančne določbe o obrtnem pravu specirijskih trgovcev mora se vprašanje, ali imajo specirijski trgovci pravico, prodajati tudi vrvarsko in ščetarsko blago, biče, bičnjake in škafe, zane kati in to tem

bolj, ker spadajo rečeni proizvodi v branjevsko obrt. Le kar se tiče škafov, omenja se, da jih prodaje le malo branjevcev.

Odsek torej predlaga: Slavna zbornica naj pritrdi tej izjavi, katero ima izreči c. kr. okrajnemu glavarstvu v Kočevju. — Predlog je bil sprejet.

Kar se tiče pravic kramarjev, omenja odsek, da je visoko c. kr. trgovinsko ministerstvo z ukazom od 29. septembra 1885, št. 31.007, poslalo zbornici v izjavo tudi imenik tistega blaga, katero smejo kramarji prodajati. Po tem imeniku spadalo bi v trgovino kramarjev: trakovi, okrajki, čipke, preja, sukanec, kratke in dolge nogovice, gumbi, igle, kopčice, zapone, svinčniki glavniki, naprstniki, denarnice, listnice, in pisnice, rokovice, noži, mala zrcala, žebliji, kragulji, kocke, svečnaki, gladeži, v nedrage kovine ukovane ponarejene dragotine, lesene pipe in cevke za smodke, žlice (izimši žlice od drage kovine), ključi in verižice za ure (takisto od nedrage kovine), trakovi za ure, otročje igrače (od nedrage kovine) mere, zobotrebni, zre za potnike in budila, svetilnice, stekleni in voščeni biser, ponarejeno kamenje; vrhu tega tudi proizvodi, ki jih imajo na prodaj branjevci. Ta imenik posnet je po dvornem dekretu od 20. febr. 1822. Na Kranjskem bilo je že, ko je bil izdan ta dvorni dekret, različnih naprav. V Ljubljani nastali so mej kramarji in trgovci že za vlade Marije Terezije prepiri radi njih trgovskih pravic, kateri prepir je konečno utolažila pogodba, potrjena z dvornim dekretom od 3. julija 1775. Po tej pogodbi sestavila sta se dva imenika blaga, katerih jeden obsega blago, s katerim izključno le kramarji, drugi pa proizvode, s katerimi smejo kramarji in trgovci skupno trgovati. Novi prepiri prisili so cesarja Josipa II. da je v kranjskih mestih odpravil razliko mej trgovci in kramarji, toda od poslednjih zahtevalo se je izkazalo, da so se naučili trgovino, da imajo potrebni zalog in da morajo plačevati jednake davke. Po svoboščinah trgovskega stana v Ljubljani (12. septembra 1799) plačevali so kramarji, ki so bili vtelešeni trgovskemu stanu, manjše pristojbine za združbo, bili so oproščeni izkazila o učenju in zalogi in 11. člen ustanovil je razliko mej trgovci in kramarji, da trgovci vsak v svoji stroki, imajo pravico blago spadajoče v njih trgovino po zabojih, zavojih in centih, v neomenjeni kakovosti prodajati ne samo alla minuta, ampak tudi pridobiti za prodajo all' in grosso, kramarji naj pa bi se s tem zadovoljili, omisliti si svoje zaloge le po potrebah male trgovine ter le na malo prodajati. Vrhu tega bilo je trgovcem tamkaj le nekaj malo vrst finejšega in dragocenejšega blaga, n. pr. specirijskim trgovcem: kava, slador, laško olje, fino koreninje, barvilno blago itd. poleg faktorije in spedicije izključno izgovorjeno. Od vseh vrst blaga, katere v svoboščinah trgovcev niso bile izrecno izgovorjene trgovcem, bil je manjši kup obema deloma dovoljen. Ker pa dvorni dekret od 20. februarja 1822 kramarjem tamkaj, kjer bi se mogli izkazati z zakonitimi pravicami za prodajanje še več proizvodov, nego

jim je bilo dovoljeno z niž. av. naredbo od 12. junija 1789, dovoljuje neprestano trgovanje z njimi, to se vidi iz tega, da so se trgovske pravice kramarjev na Kranjskem raztezale mnogo dalje, nego v mnogih drugih kronovinah. Vsak kramar dobil je končno pravico, da se je smel pečati s trgovino v vsem obsegu. ako se je izkazal, da se je trgovine dobro naučil in da ima potrebno zalogo za trgovca, če tudi je ostal trgovstvu le kot kramar vdružen. (Svoboščina graške in ljubljanske trgovske družbe.)

(Dalje prihodnjic)

Iz deželnih zborov.

Deželni zbor kranjski.

IV. svojo sejo imel je deželni zbor kranjski dne 21. septembra ter je rešil od 20 točk dnevnega reda vse, razun zadnjih treh, ker je pri razpravi o poročilu finančnega odseka o strokovni šoli za šivanje čipek in umetno vezenje v Ljubljani, bila pričakovati obširna razprava in je popoldne kmalu hotel o važnih poročilih posvetovati se finančni odsek.

Po odobrenem zapisniku zadnje seje, naznani deželni glavar dopis c. kr. deželnega predsedništva. v katerem se posreduje naznanilo Nj. cesarske visokosti cesarjeviča Rudolfa, da mu v veliko obžalovanje ni moč vdeležiti se s svojo soprogo, nadvojvodico Stefanijo, slovesnega odtvorjenja deželnega muzeja Rudolfinum. — To naznanilo spremlja g. deželni glavar s sledečimi besedami:

„Slavna zbornica! Kakor s tega dopisa razvidno preuzvišenemu vladarju in njegovi dinastiji vedno vdani deželi Kranjski v temu letu ne bode mogoče Njegovo cesarsko Visokost cesarjeviča Rudolfa in Visoko njegove prevzvišene soproge cesaričine Stefanije pozdraviti v svoji sredinji. Kakor smo prepričani, da bi se bila Njegova cesarska visokost rada vdeležila naše slavnosti, pridružimo se tudi mi obžalovanju Njegove cesarske Visokosti, da mu ni moč, obiskati bilo našo deželo. Nadejamo se pa, da bode to kar letos ni mogoče, očitvidno zaradi obilnega posla, katerega ima Njegova cesarska Visokost v interesu skupne vojne, mogoče v najbližji prihodnosti in da se nam bode podala prilika, izraziti čutila največje vdanosti Njegovima cesarskima Visokostima in Njeno casarsko Visokost gospo cesaričino prvič pozdraviti v naši deželi. Predlagam da se ta dopis jemlje na znanje.“

Vse druge točke dnevnega reda rešilo so se po predlogih poročil dotičnih odsekov oziroma, deželnega odbora.

Tudi pri poročilu upravnega odseka, poročevalec g. dr. Papež, o premembi § 13. deželnega volilnega reda, ni bilo ugovora in se je sprememba v soglasji z določilom § 54 deželnega volilnega reda, sprejela v navzočnosti več kot $\frac{3}{4}$ vsih poslancev in z večino $\frac{2}{3}$

gla-ov ker je glasovalo, kakor je proglasil g. deželni glavar za premembo vsih 31 oziroma 32 navzočih poslancev.

V. seja deželnega zbora bila je včeraj dné 25. t. m.

Po odobrenim zapisniku zadnje seje, privoli se poslancu baronu Apfalterer-*nu* dopust še za ostalo dobo tega zasedanja. Pri točkah dnevnega reda bile so razun ene vse razprave mirne in nepomenljive. Le pri poročilu finančnega odseka o ustanovitvi strokovne šole za umetno šivanje čipek in za umetno vezenje, poročevalec g. poslanec Murnik, nastala je živahna razprava za to, ker naučni minister za to šolo odločil slovenski učni jezik. Opozicija se je čudila, kako je moč, da naučni minister more odločiti za tako šolo slovenski učni jezik in v razpravo segla sta poslanca Deschmann in Schwegel.

Prvi delal je, kakor bi ugibal kedo da je zakrivil to nesrečo nad kranjskim nemštvam ter je izrekel menenje da je to ena koncesij državnim poslancem za to, ker so glasovali za državni davek na špirit. — Baron Schwegel je zopet hotel se kazati praktičnega ter zagovarjal potrebo nemškega poduka, vendar pa je tudi sedaj ponavljal psovko zoper naučnega ministra Gautsch-a rekoč, da se je v tej zbornici zadnjič imenoval sramota stoletja, podtikujoč te besede poslancu g. dr. Poklukar-ju. Poslanec g. Šuklje pobijal je izredno srečno puhlost g. Deschmann-ovega dokazovanja in je trdil, da pri zagotavljeni rabi slovenske in nemške terminologije v šoli bode ta pristopna tudi nemškim učenkam, akoravno se sme soditi da med 100 učenkami ne bode 5 slovenščine nezmožnih.

Stvarno, temeljito in odločno zavračal je oba protigovornika tudi poročevalec g. Murnik, ki je koncem govora g. baron Schwegel-u tudi iz stenografičnega zapisnika dokazal, prečitajoč ves dotični stavek, da je dr. Poklukar imenoval odzivanje učencev iz srednjih šol, ne pa ministra, sramoto stoletja. Baron Schwegel pa zopet svoje trdil, rekoč, da je njegova trditev prava, ker jo je že o prejšnjem zasedanju izrekel.

Prihoduja seja je jutri v četrtek.

Naši dopisi.

(Konec)

Iz ljubljanske okolice. 30. avgusta. (Šolsko.) Šolskih vrtov bilo je v tem okraju 19. Na 16terih podučevalo se je v sadjarstvu in zelenjadoreji, a na 3 pa samo v sadjarstvu. V teh vrtih nahajalo se je 8845 divjakov, 134 maternih dreves in 6456 požlahtnječkov. Poleg tega nahajalo se je v teh vrtih tudi 30 trt in 21 panjev čebel, kateri so se pa do sedaj upno uže podvojili. Med občane razdeljenih bilo je iz šolskih vrtov 680 dvoletnih divjakov in 305 požlahtnjenih drevesc. Učitelji in učenci tega okraja požlahtnili so letos na svojih šolskih vrtih 3010 drevesc.